

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z protestu M. G.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r.

przy udziale:

1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

2) Prokuratora Generalnego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w

dniu 20 grudnia 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W dniu 25 października 2023 r. M. G. wniosła protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r.

Uzasadniając swój protest skarżąca wskazała, że oddała ważny głos na kandydata nr [...], zaś po sprawdzeniu protokołu obwodowej komisji wyborczej stwierdziła, że na jej kandydata oddano „0” głosów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest wyborczy nie spełnia wymagań formalnych, dlatego też podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu.

Prawo wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów parlamentarnych posiada swoją konstytucyjną podstawę. Zgodnie z art. 101 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo wniesienia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów na zasadach określonych w ustawie. Zasady ogólne wnoszenia protestów wyborczych oraz szczególne dotyczące wnoszenia protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 2408; dalej: „k.wyb.”).

Stosownie do art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów (pkt 1) lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (pkt 2). Stosownie do § 2 przytoczonego przepisu, protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w § 1, lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania. Ponadto zgodnie z § 3 art. 82 k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego lub wójta może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.

Z kolei, o czym stanowi art. 241 § 1 zd. 1. k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei zgodnie

z § 3 przytoczonego przepisu, wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Biorąc pod uwagę powyższe przepisy stwierdzić należy, iż przedmiotem protestu wyborczego jest ważność wyborów lub wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania, ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników samych wyborów (postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 października 2011 r., III SW 15/11; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19). *Ergo*, obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom – mających wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty (postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 czerwca 2014 r., III SW 8/14; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

Zgodnie z art. 243 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniający warunków określonych w art. 241 k.wyb. Sankcja wynikająca z przytoczonego przepisu w postaci pozostawienia protestu bez dalszego biegu dotyczy m.in. sytuacji, gdy protest nie spełnia wymagań formalnych stanowiących konstrukcyjne elementy protestu, określonych w art. 241 § 3 k.wyb., to jest, gdy protestujący nie sformułuje zarzutów oraz nie przedstawi lub nie wskaże dowodów, na których opiera swoje zarzuty.

Przepisy art. 241 § 1 i 3 k.wyb. oraz 243 § 1 k.wyb. skodyfikowane zostały w dziale III Kodeksu wyborczego – Wybory do Sejmu – i na mocy odesłania znajdującego się w art. 258 k.wyb. zastosowanie znajdują w sprawach z protestów wyborczych dotyczących wyborów do Senatu. Stosownie bowiem do art. 258 k.wyb. w sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale – dział IV Wybory do Senatu – stosuje się odpowiednio przepisy działu III Kodeksu.

Analizując wniesiony protest wyborczy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nie spełnia on wymogów formalnych, dlatego też należało pozostawić go bez dalszego biegu.

Skarżąca w swoim proteście nie zawarła wniosku o stwierdzenie nieważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że protest wyborczy powinien zawierać odpowiedni wniosek o stwierdzenie nieważności wyborów. Jeżeli w proteście zabraknie niezbędnego elementu, konstytuującego i stanowiącego istotę protestu przeciwko ważności wyborów, jakim jest żądanie stwierdzenia nieważności owych wyborów, protest pozostawia się bez dalszego biegu (postanowienia Sądu Najwyższego z 10 lipca 2019 r., I NSW 22/19; z dnia 10 lipca 2019 r., I NSW 23/19; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

Ponadto, jak wskazano powyżej, obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom – mających wpływ na wynik wyborów (postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19, z 11 lipca 2019 r., I NSW 46/19). W ocenie Sądu Najwyższego skarżąca poza opisaniem czynu nie wskazała i nie sformułowała w proteście żadnych zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w kodeksie wyborczym, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, w czym Sąd Najwyższy nie może jej zastąpić. Brak sformułowania przez wnoszącego protest zarzutów odpowiadających art. 241 § 3 k.wyb. w zw. z art. 82 § 1 k.wyb. skutkuje pozostawieniem protestu bez dalszego biegu.

Niezależnie od powyższego, nawet jeżeliby uznać ze sam opis zdarzenia stanowi prawidłowo skonstruowany zarzut, to w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego z zakresu spraw wyborczych, taki zarzut protestu wyborczego i tak nie mógłby być uwzględniony. Kodeks wyborczy nie wprowadza bowiem domniemania, że każde twierdzenie wyborcy, że oddał głos na danego kandydata i głos ten został oddany w sposób prawidłowy, uznać za wiarygodne. W świetle zasady tajności wyborów nie ma możliwości sprawdzenia, jak głosował dany wyborca, a twierdzenie skarżącego o oddaniu głosu na danego kandydata jest w zasadzie nieweryfikowalne. Kodeks wyborczy zawiera natomiast szereg instytucjonalnych gwarancji prawidłowego przebiegu procesu głosowania i liczenia głosów (mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni), zatem po oddaniu

głosu nie ma już żadnej możliwości sprawdzenia, jak kto głosował. Samo subiektywne przekonanie wnoszącego protest, że oddał prawidłowy głos, który nie został uwzględniony, nie może stanowić obiektywnego dowodu uzasadniającego taki protest, jak również prowadzić do powtórnego zliczenia kart wyborczych (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2019 r., I NSW 65/19).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 243 § 1 k.wyb.

[SOP]

[ms]